

Dochód Narodowy - PKB vs PNB

Naszą wspólną troską jest, jak wierzę, ukazywanie w czytelny sposób obywatelom – wyborcom, a szczególnie naszym przedsiębiorcom, wypracowanego przez nich efektu gospodarczego. Temu między innymi służyć powinny wskaźniki gospodarcze, publikowane przez GUS.

Od lat znanym i uznanym w świecie wskaźnikiem jest produkt narodowy brutto (PNB), tj. dochody osiągane przez obywateli danego kraju niezależnie od miejsca świadczenia usług przez posiadane przez nich czynniki produkcji. Skądinąd, wskaźnik ten uznawany jest w klasycznej ekonomii jako jeden podstawowych mierników rachunków narodowych.

PNB nie występuje jednakże jawnie w przyjętych współcześnie systemach rachunków narodowych, zgodnych z dyrektywami ONZ. W Polsce, po transformacji ustrojowej i przyjęciu nowego systemu rachunków narodowych, PNB przestało być publikowane przez GUS, jakkolwiek wszelkie dane do jego określenia zawarte są w rachunkach narodowych.

Zamiast PNB współcześnie eksponowany jest, obok sztandarowego PKB, produkt narodowy netto (PNN) i/lub dochód narodowy (DN), określane skądinąd także jako „dochody z czynników produkcji otrzymane przez obywateli danego kraju w kraju i za granicą” i często promowane jako funkcjonalny ekwiwalent PNB.

Wskaźniki PNN i/lub DN nie są ekwiwalentne z PNB. Nie są także współmierne ani z PNB, ani z PKB

PNB, określane z zasady w cenach rynkowych, różni się od PKB o wielkość dochodu netto z własności za granicą, zwanego także saldem dochodów zagranicznych (SDZ). PNN, jakkolwiek określane także w cenach rynkowych, jest mniejszy

od PNB o łączną amortyzację środków produkcji, uważaną za bardzo trudną do wyliczenia. Dochód narodowy, który określane jest w cenach bazowych (cenach czynników produkcji), w stosunku do PNB nie obejmuje dodatkowo podatków pośrednich (w tym VAT), także zdecydowanie trudnych do sumarycznego określenia.ⁱ

Dla obywatela – przedsiębiorcy nieoczywisty bądź wręcz mylący jest sens publikacji PNN i/lub DN, niewspółmiernych ani z PNB, ani, co szczególnie ważne, z PKB - wskaźnika absolutnie dominującego we współczesnym, globalnym paradygmacie gospodarczym.

Zważywszy szczególną rolę PKB, rozwiązaniem z wyboru odnośnie dochodów z czynników produkcji otrzymanych przez obywateli polskich powinno być publikowanie wskaźnika, czytelnie porównywalnego z PKB. Wskaźnikiem takim jest PNB, a nie PNN bądź DN

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że podanie PKB oraz PNB nie wystarcza jeszcze do pełnego określenia poznawczo cennej struktury dochodu brutto w układzie: obywatel / osoba zagraniczna – kraj / zagranica. Dookreślenie tej struktury wymaga dodatkowo publikowania danych uzupełniających – składników salda dochodów zagranicznych.ⁱⁱ

Światło na źródło obecnej, dość paradoksalnej sytuacji rzuca opinia prof. Marii Drozdowicz – Bieć: „Zastąpienie formuły produktu narodowego jej powszechnym dziś w użyciu produktem krajowym wynikało z ekspansji zagranicznej krajów wysoko rozwiniętych do krajów tzw. trzeciego świata, w tym zwłaszcza byłych kolonii. Formuła narodowego produktu powiększała przepaść wyrażoną wartością PNB pomiędzy krajami wysoko rozwiniętymi a krajami zacofanymi, gdzie lokowano inwestycje. Pogłębianie się tych różnic zagrażało narastaniem niepokoju społecznego i stabilności politycznej świata. Wprowadzenie formuły PKB doskonale niwelowało te różnice, a nową formułę produktu krajowego chętnie wykorzystywano w propagandzie.”ⁱⁱⁱ

Powyższa konstatacja nie przesądza o indywidualnych decyzjach krajów co do publikacji PNB, podejmowanych w różnych momentach i sytuacjach. Wierzę, że obecny moment i sytuacja w Polsce są dostateczne na to, aby taką decyzję podjąć.

Tym samym, GUS powinien rozpocząć publikowanie wskaźnika PNB, najkorzystniej łącznie z danymi uzupełniającymi. Nie byłibyśmy w tym osamotnieni: według portalu Trading Economic, 16 krajów UE publikuje PNB.^{iv} Są to Austria, Belgia, Cypr, Czechy, Dania, Finlandia, Niemcy, Irlandia, Łotwa, Litwa, Malta, Holandia, Portugalia, Słowenia, Szwecja, Wielka Brytania.

Jan Parczewski
Partnerzy Zmiany w Przemysle

ⁱ Pochodne PKB

PNB (DNB) w cenach rynkowych	Dochód netto z własności za granicą	Dochód netto z własności za granicą	Amortyzacja		
	G	PKB w cenach rynkowych	PNN w cenach rynkowych	Podatki pośrednie	
	I			Dochód narodowy (DN)=PNN w cenach bazowych	Dochód z tyt. czynszów
	NX				Zysk
	C				Dochód z pracy na własny rachunek
					Wynagrodzenia, płace

Źródło: Uniwersytet Warszawski, Wydział Nauk Ekonomicznych

D_N - dochód netto z własności za granicą (saldo dochodów zagranicznych)

$$= D_U - D_Z = PNB - PKB$$

Składniki salda dochodów zagranicznych:

D_U - dochody netto z tytułu własności lub pracy za granicą rezydentów (obywateli)

D_Z - dochody netto z tytułu własności lub pracy w kraju nierezydentów (osób zagranicznych)

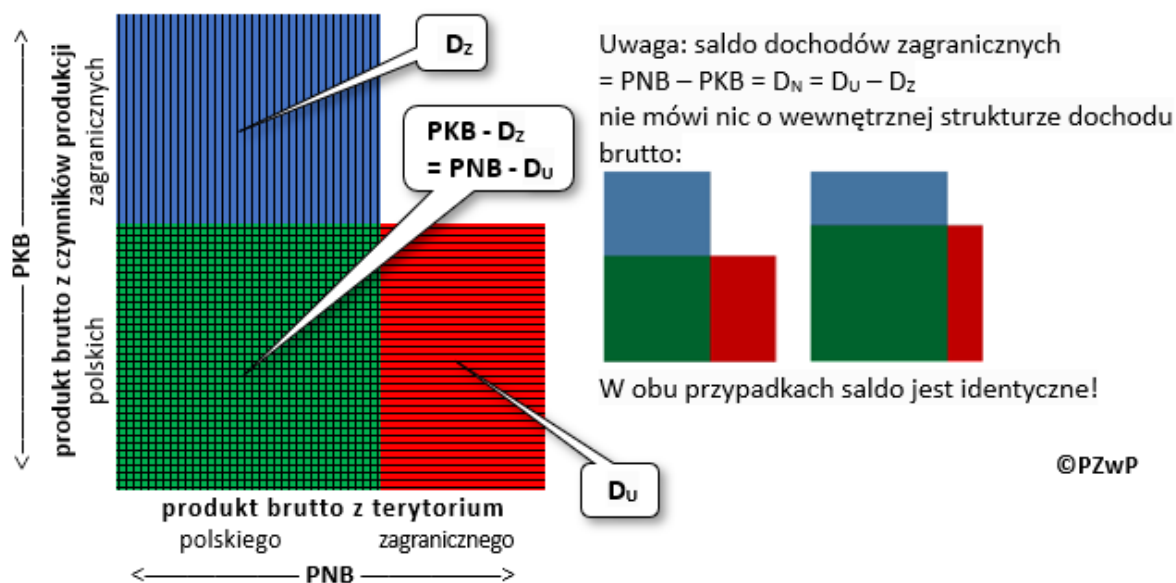
PNN - produkt narodowy netto w cenach rynkowych = PNB - A (amortyzacja)

PNN - produkt narodowy netto w cenach bazowych (cenach czynników produkcji) = DN

= PNB - A (amortyzacja) - T_E (podatki pośrednie)

= PKB + D_N (dochód netto z własności za granicą) - A (amortyzacja) - T_E (podatki pośrednie)

ii **Produkt brutto – struktura PKB vs PNB. Struktura dochodu brutto w układzie: obywatel / osoba zagraniczna – kraj / zagranica:**

Źródło: Jan Parczewski, Partnerzy Zmiany w Przemysle, 2017

iii **Maria Drozdowicz-Bieć, Biuro Inwestycji i Cykli Ekonomicznych, profesor SGH, Szara strefa w PKB, czyli liczenie niepoliczalnego, 10.09.2013** <https://www.obserwatorfinansowy.pl/tematyka/makroekonomia/szara-strefa-w-pkb-czyli-liczenie-niepoliczalnego/>

iv **Produkt Narodowy Brutto – lista krajów** <https://pl.tradingeconomics.com/country-list/gross-national-product>